

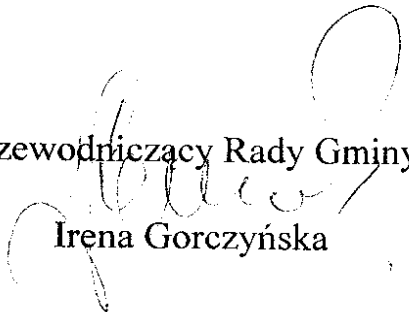
Uchwała Nr XXVI/182/09
Rady Gminy Grodziczno
z dnia 4 marca 2009 roku

w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Nowe Grodziczno
na lata 2009 -2015.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, Dz. U. z 2002 r. Nr 23 poz. 220, Dz. U. z 2002 r. Nr 62 poz. 558, Dz. U. z 2002 Nr 113 poz. 984, Dz. U. z 2002 r. Nr 214 poz. 1806, Dz. U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717, Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568, Dz. U. z 2002 r. Nr 153 poz. 1271, Dz. U. z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, Dz. U. z 2004 r. Nr 116 poz. 1203, Dz. U. z 2002 r. Nr 214 poz.1806, Dz. U. z 2005 r. Nr 172 poz. 1441, Dz.U. z 2006 r. Nr 17 poz. 128, Dz. U. z 2005 r. Nr 175 poz. 1457, Dz. U. z 2006 r. Nr 181 poz.1337, Dz. U. z 2007 r. Nr 48 poz. 327, Dz. U. z 2007 r. Nr 138 poz. 974, Dz. U. z 2007 r. Nr 173 poz. 1218, Dz. U. z 2008 r. Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458)
Rada Gminy Grodziczno

uchwała, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Plan Odnowy Miejscowości Nowe Grodziczno na lata 2009-2015, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grodziczno.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Irena Gorczyńska

Uzasadnienie

Plan Odnowy Miejscowości jest niezbędnym załącznikiem do wniosku o przyznanie dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, oś 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, działanie: „Odnowa i rozwój wsi”.

Konieczność uchwalenia dokumentu pn. „Plan Odnowy Miejscowości” przez Radę Gminy w Grodzicznie, przy uwzględnieniu uchwały Zebrania Wiejskiego w przedmiotowej sprawie wynika z rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Plan Odnowy Miejscowości Nowe Grodziczno został opracowany przy współpracy z mieszkańcami miejscowości na podstawie dostarczonych informacji o sołectwie i planowanych do realizacji przedsięwzięciach na lata 2007-2015. Z uwagi na powyższe dokument zawiera charakterystykę miejscowości oraz zakres proponowanych do realizacji zadań wraz z ich krótkim opisem

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXVI/182/09
Rady Gminy Grodziczno
z dnia 4 marca 2009 r.

Plan Odnowy Miejscowości Nowe Grodziczno na lata 2009-2015

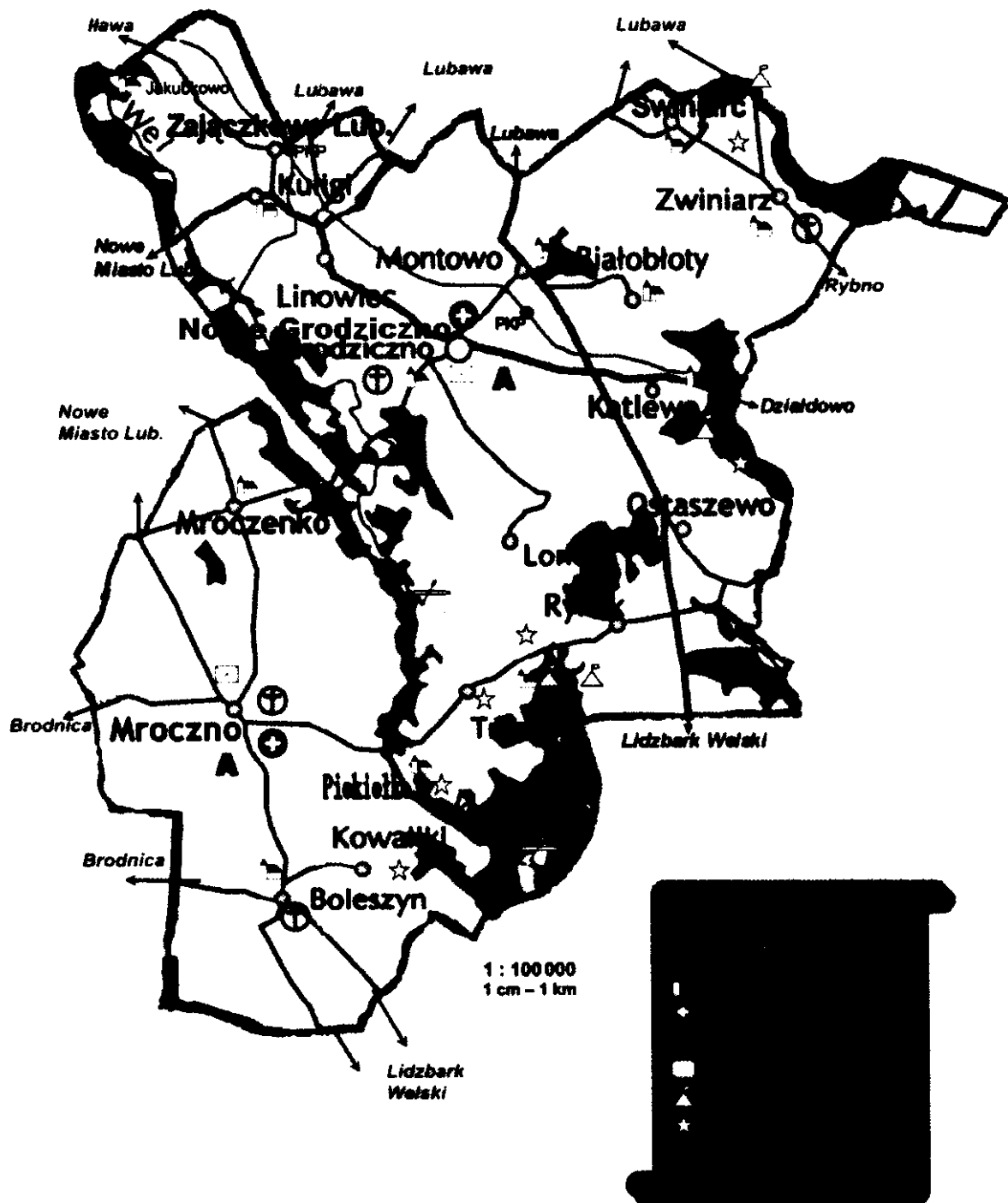
1. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	3
1.1. POŁOŻENIE	3
1.2. HISTORIA	5
1.3. STRUKTURA PRZESTRZENNA	8
1.4. DEMOGRAFIA I BEZROBOCIE	8
2. INWENTARYZACJA ZASOBÓW	9
2.1. ZASOBY PRZYRODNICZE	9
2.1.1. <i>Klimat</i>	9
2.1.2. <i>Geomorfologia</i>	9
2.1.3. <i>Gleby</i>	10
2.1.4. <i>Wody powierzchniowe</i>	11
2.1.5. <i>Flora i fauna</i>	11
2.1.6. <i>Ochrona przyrody</i>	13
2.2. DZIEDZICTWO KULTUROWE	15
2.3. OBIEKTY I TERENY	16
2.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	20
2.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	21
2.5.1. <i>Drogi</i>	21
2.5.2. <i>Wodociągi</i>	21
2.5.3. <i>Kanalizacja</i>	21
2.5.4. <i>Gospodarka odpadami</i>	21
2.5.5. <i>Ciepłownictwo, gaz</i>	22
2.6. GOSPODARKA I ROLNICTWO	22
2.7. KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	23
3. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI	24
3.1. Ankietyzacja mieszkańców miejscowości	24
3.2. Analiza SWOT	26
4. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ	28

1. Charakterystyka miejscowości

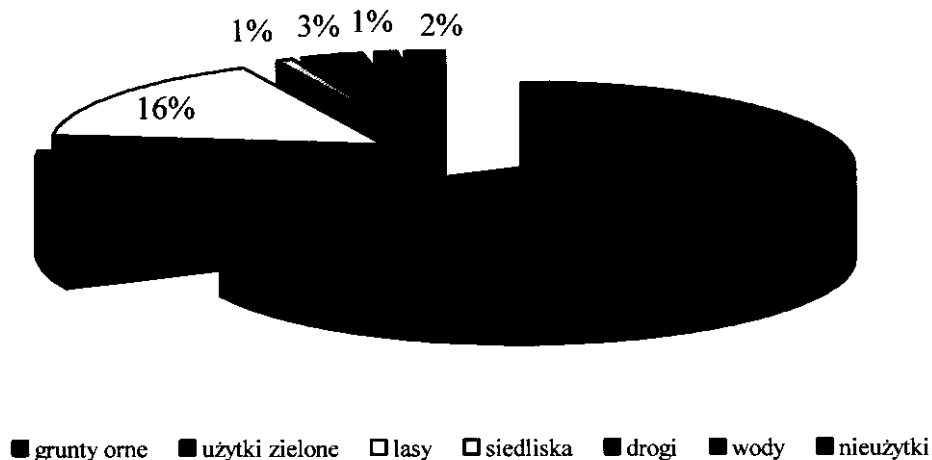
1.1. Położenie

Nowe Grodziczno – wieś w Polsce położona w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie nowomiejskim, w gminie Grodziczno przy drodze wojewódzkiej nr 538. W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa toruńskiego.

Gmina Grodziczno, której siedzibą jest miejscowość Grodziczno, leży w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, na pograniczu z województwem kujawsko-pomorskim, w powiecie nowomiejskim. Graniczy z gminami: Lubawa, Nowe Miasto Lubawskie, Kurzętnik, Rybno, Lidzbark, Brzozie. Według podziału na regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki, 1998) teren ten leży w granicach makroregionu Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie, w mezoregionie – Garb Lubawski. Gmina Grodziczno zajmuje południowo-zachodnią, niżej położoną, część tego mezoregionu, a jej powierzchnia wynosi 154,13 km².

Gmina obejmuje 15.427 ha, w tym użytki rolne stanowią 11.848 ha, z czego na grunty orne przypada 10.399 ha, a na trwale użytki zielone 1.421 ha, grunty pod lasami i zadrzewieniami 2.443 ha, grunty pod wodami 207 ha, użytki kopalne - 4 ha, tereny komunikacyjne 424 ha, tereny osiedlowe - 226 ha, nieużytki - 275 ha.

Źródło: www.grodziczno.pl

Wiodącą funkcją gminy jest funkcja rolna a uzupełniającą obsługa ruchu turystyczno - wypoczynkowego. Gmina Grodziczno wraz jedenastoma innymi gminami byłego województwa toruńskiego należy do "Zielonych Płuc Polski", w/w tereny charakteryzują się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi oraz krajobrazowymi co sprzyja turystyce.

1.2. Historia

Historyczne nazwy miejscowości

	Nowe Grodziczno
Od 1338 r.	New - Grodden
	Neugrodden
	Neu Grodziczno
	Nowe Grodziczno

Wieś Grodziczno dzieliła się na dwie części terytorialne :

- majątek - Nowe Grodziczno
- wioska - Grodziczno (z przysiółkami).

Pierwsze wzmianki na temat Nowego Grodziczna pojawiają się w źródłach w 1338 r. - pod nazwą New - Grodden. Biskup chełmiński Otton (1323-1349) i wielki mistrz Zakonu Krzyżackiego Dytrych von Altenburg 20 VI 1338 r. zatwierdzili granice między posiadłościami na ziemi lubawskiej. Granica ta przechodziła m.in. w miejscowości - Grodden. Po II pokoju toruńskim (1466) ziemia lubawska znalazła się w granicach Rzeczypospolitej. Nastąpił wówczas rozwój rolnictwa, rzemiosła i handlu. Po I rozbiórce Polski (1772) zaczęła się na tych terenach kolonizacja i germanizacja. Wraz z pogorszeniem się sytuacji materialnej mieszkańców w Nowym Grodzicznie wzrosła śmiertelność ludności. Główną przyczyną zgonów były suchoty (choroby dróg oddechowych). Przez omawiane tereny w 1812 roku przeciągnęły wojska napoleońskie idące na Rosję. Ciężar utrzymania wojsk francuskich spadł, podobnie jak w 1807 r. na ludność, która była zmuszana do dostarczania żywności i podwód.

W 1880 r. Nowe Grodziczno miało 1373 ha 45 arów. W latach 1910 - 1913 w Nowym Grodzicznie osiedlono 47 osadników z Niemiec. W XIX wieku do okręgu szkolnego w Nowym Grodzicznie (majątku) należały miejscowości : Wólka, Wenecja, folwark Johannenthal i wieś Grodziczno.

"Zamek" w Nowym Grodzicznie

Na przełomie XVI i XVII wieku część rycerska Grodziczna (powstała na gruntach Zakonu Krzyżackiego) należała do rodziny Bystramów. Następnie do końca XVII wieku właścicielem był luteranin Jerzy Grotthausen - starosta czorsztyński. Od połowy XIX wieku właścicielami powstałego w tym okresie folwarku byli Niemcy. W 1876 roku właścicielem majątku został Juliusz Waltzer, który rozbudował posiadłość budując obecny dwór zwany „Johannathal” (Janowo). Następnym właścicielem został Panwitz, a po 1918 roku folwark przeszedł w ręce Wachowiaka. W 1885 r. folwark liczył 1284 ha ziemi, w którym zamieszkiwało 405 mieszkańców, w tym 268 katolików i 30 ewangelików. Majątek ten w latach 1926/27 kupił Klemens Domachowski, który zamieszkiwał tu do 1941 roku. W okresie wojennym w budynku dworu Niemcy urządzili szkołę przysposobienia zawodowego. Po 1945 r. dworek wraz z parkiem był użytkowany przez przychodnię zdrowia, bank i Milicję Obywatelską. Dokowano w nim ciągłych „przeróbek”. Park zostawał ciągle bez fachowej opieki. Maria Brulikowska - córka Klemensa Domachowskiego przejęła dwór, park oraz część gruntów rolnych. W latach 80-tych orawa własności przekazuje zięciowi - Feliksowi Klimczakowi. Przejęty obszar parku to 3,3 ha (w tym wód 0,3 ha). W parku rosną pomnikowe dwa dęby w wieku ok. 180 lat. Drzewa w parku były sadzone w końcu XIX wieku. W części pld.–zach. parku znajduje się sad. Północną granicę wyznacza rzeka Katlewka. Droga dojazdowa obsadzona została lipami. W okresie międzywojennym - prawdopodobnie Klemens Domachowski - utworzył ogródek skalny, odtworzony obecnie częściowo przez jego następców. W latach 60-tych zaczęto wycinać sad, w miejscu którego powstał staw rybny, zasilany wodą z sąsiedniego akwenu. Od kilku lat całość jest użytkowana rekreacyjnie przez obecnego właściciela.

Parafia

Dzieje parafii. Parafia w Grodzicznie była prawdopodobnie pierwszą ustanowioną przez Zakon Krzyżacki na tej części Ziemi Lubawskiej. W XVI wieku Krzyżacy oddali Grodziczno w dzierżawę na prawie rycerskim. W latach 1423-1424 (wg źródeł) Grodziczno było własnością rycerską z obowiązkiem do służby w zbroi ciężkiej. Od 1641 roku Grodziczno znajdowało się w granicach dekanatu lubawskiego do 2002 r. Od XIX wieku przy parafii działały następujące bractwa i stowarzyszenia:

1. Bractwo Trzeźwości - założone w 1855 r. - liczyło 1450 członków,
2. Bractwo Serca Jezusowego - założone w 1892 r. - liczyło 942 członków,
3. Papieskie Dzieło Rozkrzewienia Wiary - założone w 1927 r. -liczyło 140 członków,
4. Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej.

Do parafii w 1928 r. należały następujące miejscowości

1. Grodziczno, Wenecja, Zamczysko, Katarzynki (ogółem – 379 wiernych),
2. Białobłota (108 wiernych),
3. Katlewo (185 wiernych),
4. Linówek (obszar dworski - 144 wiernych),
5. Linówek (wieś - 276 wiernych),
6. Lorki, Iwanki, Kellerowo (368 wiernych),
7. Montowo (obszar dworski - 296 wiernych),
8. Montowo (wieś - 162 wiernych),
9. Nowe Grodziczno (406 wiernych),

10.Ostaszewo, Piecki, Wesołowo (649 wiernych),

11.Wólka (41 wiernych).

Katolicki młodzieżowy ruch stowarzyszeniowy sięgał na ziemiach polskich okresu przed I wojną światową. Na terenie parafii Grodziczno od 1927 roku działało Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej Męskiej, które przekształciło się w 1934 r. w Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej (KSMM) i Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej (KSSMŻ). W Grodzicznie oddział KSSM liczył w 1932 roku - 50 osób, w 1933 r. - 90, a w 1935 r. - 146 osób. Działający tu oddział zaliczano do najprężniej działających w powiecie lubawskim. Była to duża zasługa ówczesnego proboszcza ks. J. Jankowskiego. Również KSMŻ w parafii Grodziczno działały 3 oddziały żeńskie. W 1932 r. w Oddziałach tych było w 1932 r. - 35 członkiń, a w 1933 r. już 120 członkiń. 17 listopada 1937 r. KSMM obchodziło uroczyste Święto Młodzieży (w dniu patrona - św. Stanisława Kostki). Uroczystości poprzedziły trzydniowe rekolekcje, które odprawił ks. Feliks Windorpski - asystent kościelny Oddziału w Grodzicznie. O 9.30 odbyła się na placu plebani zbiórka wszystkich oddziałów Akcji Katolickiej tutejszej parafii. Po przeglądzie przez prezesa KSM 146 druhów wyruszyło przy dźwiękach orkiestry do kościoła na nabożeństwo - razem z oddziałami z Linowca, Montowa i Ostaszewa. Po nabożeństwie zbierano ofiary na potrzeby KSM. O 16.00 w sali szkolnej odbyła się wieczornica ku czci św. Stanisława. Po referacie tutejsze koło śpiewu pod batutą p. Fanslawa zaśpiewało „Choraży niebieski” oraz wystawiono przedstawienie „Lipa św. Stanisława” Kościół. Pierwsze wzmianki o budowie kościoła w Grodzicznie pochodzą z 1340 r. - kościół gotycki p.w. Świętego Piotra i Pawła. Kościół był konsekrowany w 1400 r. przez biskupa Jana Kropidło (1392-1401). Kościół uległ poważnym zniszczeniom podczas wojen krzyżacko-polskich. Został on odbudowany w 1500 r. Kolejne remonty kościoła miały miejsce w 1739 r. (dobudowano chór), w 1822 r. kolejna restauracja. W 1900 r. dobudowano murowaną boczną kruchtę oraz zakrystię. W 1922 r. przeprowadzono prace remontowe, a w latach 1962-1963 przełożono pokrycie dachowe. Kościół gotycki - orientowany, jest murowany z cegły na kamiennym cokole. Od południowej strony przylega prostokąt kruchta boczna, a od ściany północnej prezbiterium dostawie jest murowana zakrystia. Korpus, prezbiterium i boczna kruchta są kryte osobnymi dachami dwuspadowymi, wieża dachem namiotowym, a zakrystia pulpitowym.

Wystrój kościoła jest w większości XVII i XVIII-wieczny Tworzą go:

- ołtarz główny z 1740 r. z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem z połowy XVII wieku,
- wczesnobarokowa rzeźba Chrystusa w Grobie z połowy XVII wieku,
- barokowy ołtarz boczny św. Jana Nepomucena z połowy XVIII wieku,
- ołtarz boczny Męki Pańskiej,
- barokowy ołtarz boczny Matki Boskiej z 1740 r.

W Muzeum Diecezjalnym w Pelplinie znajdują się w depozycie gotyckie rzeźby Boga Ojca Tronującego i Matki Boski Tronującej z 1380 r. oraz renesansowa Chrystusa Salvatora z II połowy XVI w.

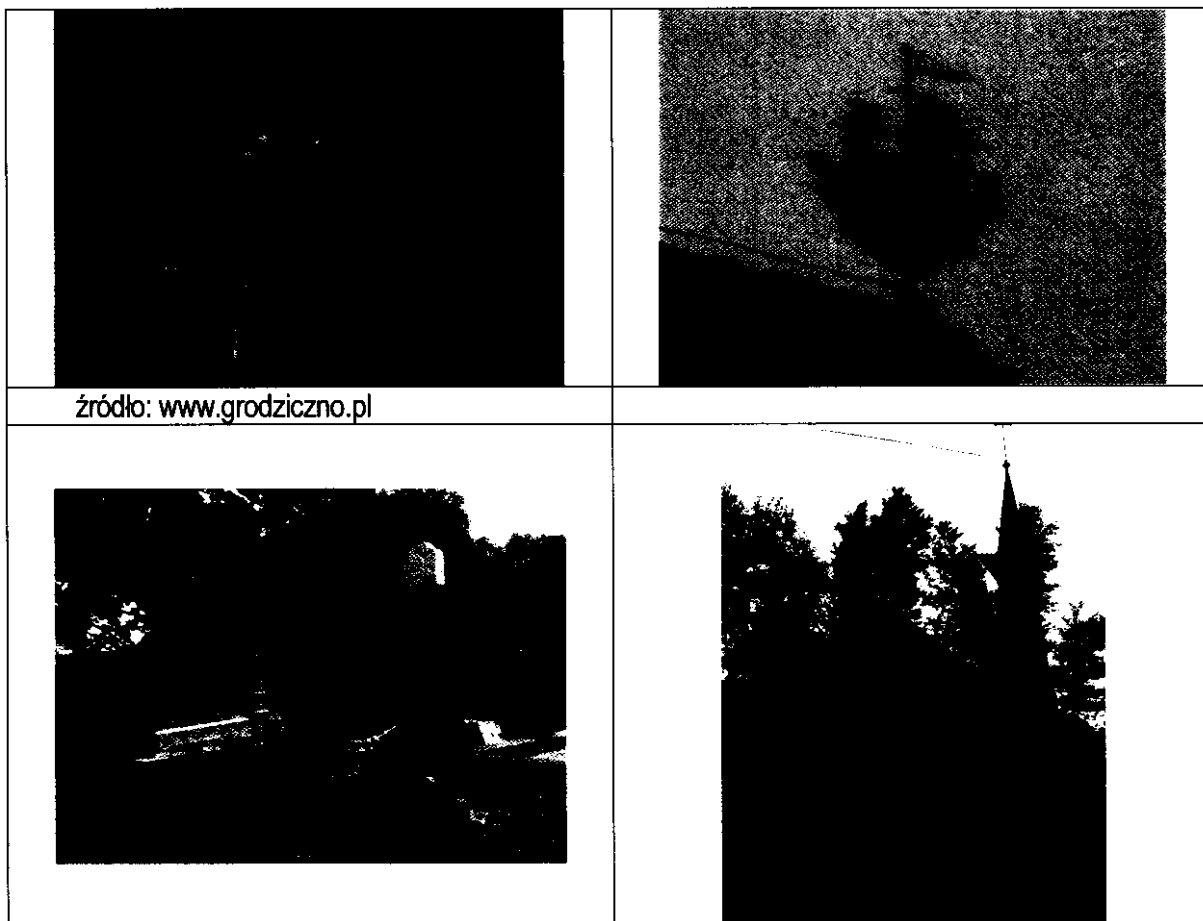
Szkołnictwo

Źródła z wizytacji biskupich z lat 1647 r. i 1667 r. mówią o istnieniu w Grodzicznie szkoły z nauczycielem. W XIX wieku do okręgu szkolnego w Grodzicznie - majątku należały miejscowości: Wólka, Wenecja, folwark Janowo i wieś Grodziczno. W 1819 r. do tego okręgu należały: Grodziczno, Iwanki, Ostaszewo i Lorki; w 1822 r. - Grodziczno, Iwanki, Ostaszewo, Lorki, Piecki, Wenecja, Wesołowo, Zamczysko, Katarzynki. Szkoła w Grodzicznie spaliła się 4 VI 1845 r., którą oddano po remoncie do użytku w 1847 roku.

W Nowym Grodzicznie w 1928 r. w szkole uczyło się 63 uczniów - miejscowość liczyła wówczas 406 katolików.

1.3. Struktura przestrzenna

Nowe Grodziczno jest miejscowością, w której skoncentrowane są obiekty świadczące usługi dla mieszkańców gminy oraz siedziba Urzędu Gminy. Na przełomie XVI i XVII wieku część rycerska Nowego Grodziczna (powstała na gruntach Zakonu Krzyżackiego). Obecny układ wsi przejawia charakter wielodrożnicy, w której większość budynków usytuowanych jest kalenicowo w stosunku do drogi. Dominantę przestrzenną stanowi kościół murowany z cegły wraz z przyległym cmentarzem i grota. Historyczny charakter architektoniczny wsi w większości nie zachował się - obiekty ulegały wielokrotnym, wtórnym przebudowom, pokrycie dachów zamieniono na papę i eternit. Centrum wsi wyznacza budynek Urzędu Gminy wraz z parkingiem.

1.4. Demografia i bezrobocie

Liczba ludności – Nowe Grodziczno

Liczba ludności – Nowe Grodziczno							
Liczba ludności - Nowe Grodziczno	652	657	664	657	645	638	639

2. Inwentaryzacja zasobów

2.1. Zasoby przyrodnicze

2.1.1. Klimat

Klimat obszaru Pojezierza Chełmińskiego-Dobrzyńskiego nie odbiega zasadniczo od ogólnych cech klimatu Polski. Tak jak na całym Niżu charakteryzuje się przejściowością i dużą zmiennością warunków temperaturowych, opadowych, anemometrycznych (kierunku i prędkości wiatrów), parowania, zachmurzenia i in. Wynika to z faktu ścierania się na tym terenie mas powietrza oceanicznego i kontynentalnego. Według rejonizacji rolniczo-klimatycznej Polski Gumińskiego (1948) opisywany obszar gminy Grodziczno leży w granicach dzielnicy mazurskiej (V) charakteryzującej się m.in. stosunkowo dużymi wahaniami temperatury i nieco większymi od średniej opadami atmosferycznymi. Charakterystyka klimatyczna gminy Grodziczno, oparta o dane z okolicznych stacji i posterunków meteorologicznych (Lidzbark, Ilawa, Brodnica), przedstawia się następująco:

- średnia roczna temperatura powietrza: 7,1°C,
- dni z przymrozkami: pow. 130 (pierwsze przymrozki występują w połowie października, a ostatnie w końcu kwietnia),
- średni opad roczny: 635mm,
- pokrywa śnieżna zalega: 60 – 100 dni,
- dominacja wiatrów z sektora zachodniego: 45% a ich średnia prędkość: 3,2m/s
- parowanie: 490mm (ok. 75% opadu)

2.1.2. Geomorfologia

Teren dzisiejszej gminy Grodziczno, podobnie jak cały makroregion, ukształtowany został w okresie ostatniego zlodowacenia. Procesy glacialne związane z kolejnymi fazami postępu i regresji lądolodu spowodowały, że obszar ten został mocno urzeźbiony i charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem hipsometrycznym. Występuje tu wyjątkowo duże nagromadzenie polodowcowych form rzeźby terenu, takich jak m.in. moreny denne, pagórki i wzgórza morenowe, rynny subglacialne, płyty sandru, wytopiskowe. Najniższym położonym obszarem jest dolina rzeki Wel (poniżej 100m n.p.m.), głęboko wcięta w otaczające tereny wysoczyznowe (140 – 160m n.p.m.). W kierunku północno-wschodnim (Garb Lubawski) teren wznosi się i w rejonie na wschód od m. Zwiniarz osiąga największą wysokość 200,8m n.p.m.

Teren gminy Grodziczno, pod względem geomorfologicznym, podzielić można na trzy zasadnicze części:

- wysoczyznę morenową,
- dolinę rz. Wel i rynnę jeziora Kiełpińskiego,
- fragmentem sandru Skrwy.

www.grodziczno.pl

Przeważającą część obszaru gminy zajmuje wysoczyzna morenowa falista zbudowana głównie z glin ciężkich i piasków gliniastych mocnych. Wysoczyzna urozmaicona jest licznymi zagłębieniami wytopiskowymi i dolinkami erozyjnymi, a także pagórkami i wzgórzami morenowymi, których wysokość względna dochodzi do 10 - 15m. Na terenie gminy, na zachód od Mrocza i na wschód od Grodziczna, występują też równinne fragmenty moreny dennej płaskiej o rzędnej 140 – 150m n.p.m. Środkową część gminy przecina z południowego wschodu na północny zachód, dolina rzeki Wel. Jest to wcięta na ok. 30m w stosunku do otaczających terenów wysoczyznowych, rynna subglacjalna o szerokości od 50 do ok. 1000m, ograniczona stromymi krawędziami. Dolina Welu, w części północno-zachodniej, charakteryzuje się występowaniem form fluwioglacjalnych w postaci erozyjnych równin wód roztopowych oraz „ostańców” wysoczyznowych, tj. oderwanych fragmentów wysoczyzny morenowej falistej (m.in. wzniesienie na zachód od jez. Linowiec).

www.grodziczno.pl

Krawędzie doliny Welu, o wysokości 25 - 30m podlegają intensywnym procesom erozji i są rozcięte przez liczne boczne dolinki i parowy. U podnóża tych rozcięć wytworzyły się stożki napływowe tworzące w całej dolinie wyraźną strefę deluwiów zboczowych. Procesy te zaznaczyły się szczególnie na południe od jezior Tylickich, gdzie krawędź doliny Welu porozcinana jest najintensywniej. Z doliną Welu łączy się subglacjalna rynna Jeziora Kiełpińskiego o podobnym ukierunkowaniu (SE-NW) i zagłębieniu (ok. 30m). W południowo - wschodniej części gminy, na południe od m. Rynek, a także płatami na pozostałym terenie gminy, występują równiny sandrowe pokryte z reguły lasami. Są to fragmenty rozległego sandru Skrwy, sięgającego na północy aż po Lubawę. Teren budują tu utwory piaszczyste naniesione z wodami roztopowymi odpływającymi, w trakcie deglacjacji lądolodu, w kierunku południowym.

2.1.3. Gleby

Na terenie gminy Grodziczno największe obszary zajmują gleby brunatne właściwe i brunatne wylugowane. Występują one dużymi płatami na całym obszarze, głównie tam gdzie w podłożu zalegają

gliny piaszczyste i piaski gliniaste. Słabsze gleby, bielcowe i pseudobielcowe wytworzyły się z utworów wodno-lodowcowych-piasków. Ten typ gleb spotkać można głównie w północnej i południowo-wschodniej części gminy, na obszarach sandrowych. Na wysoczyźnie, małymi płacami, występują czarne ziemie właściwe i zdegradowane wytworzone na podłożu glin i piasków gliniastych mocnych, natomiast w dolinie rz. Wel oraz w dolinkach mniejszych cieków, gleby organiczne – torfowe, murszasto-torfowe oraz mułowo-torfowe.

2.1.4. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym opisywany teren leży w zlewni rzeki Wel, lewobrzeżnego dopływu Drwęcy. Rzeka ta bierze początek w pobliżu Jeziora Wielka Dąbrowa, na wysokości 231m n.p.m. Powierzchnia zlewni wynosi 799,1km² a długość rzeki 95,8km (W. Mrózek, 1984). Na terenie gminy Grodziczno Wel płynie na odcinku 11,9km z południowego-wschodu na północny-zachód. Jest to typowa rzeka pojezierna, przepływająca przez liczne jeziora i odwadniająca obszary polodowcowe. Na terenie gminy Wel płynie w większości spokojnie, w stosunkowo szerokiej dolinie (miejscami nawet do 1km), ograniczonej wysokimi zboczami wysoczyzny. Szerokość koryta cieku wynosi 8 - 10m; średnia głębokość 0,8 – 1,0m; przepływ średni roczny 5,48m³/s (profil – Kuligi). Spadek rzeki jest zmienny - średnio wynosi 1,24‰, natomiast miejscami, na odcinkach przełomowych (m.in. w rezerwacie „Piekietko”), dochodzi do 4,1‰. Rzeka nabiera wtedy cech potoku górskiego. 4‰, Wel przyjmuje wody licznych dopływów i rowów melioracyjnych, a także ma połączenie z jeziorami - Kiełpińskim i Tylickim. Największym dopływem Welu jest Wulka (inaczej Prątniczka), o powierzchni zlewni 332,6km² i długości 29,3km. Inne ważniejsze dopływy to dopływ bez nazwy z Jez. Kiełpińskiego oraz Katlewka i Bałwanka. Ta ostatnia, z pierwotnego rowu melioracyjnego odprowadzającego wody gruntowe z okolic kopalni kredy jeziornej „Wenecja” po jego pogłębieniu i przedłużeniu przeobraziła się w główne koryto rzeki Wel, tocząc obecnie swe wody przez jezioro Fabryczne.

Na terenie gminy Grodziczno występują też liczne jeziora. Do największych należą: Kiełpińskie, Jakubkowskie, Linowiec, Katlewskie, Kulickie. Ponadto jest tu jeszcze 17 innych zbiorników (oczek), których powierzchnia jest większa od 1ha. 3 Największe na terenie gminy Grodziczno - Jezioro Kiełpińskie, podobnie jak położona już poza terenem gminy jezioro Tylickie, jest typowym jeziorem rynnowym. Jeziora te charakteryzują się wąskim i długim kształtem, stosunkowo dużą głębokością, wąską strefą litoralu i wysokimi brzegami.

2.1.5. Flora i fauna

Na terenie gminy Grodziczno zwraca uwagę obecność kilku kompleksów leśnych (np. Rynek-Ostaszewo, wokół jez. Fabrycznego oraz wokół jez. Kiełpińskiego). W ich obrębie stosunkowo duży udział mają lasy łąkowe, czyli wielogatunkowe lasy liściaste typowe dla siedlisk żyznych i zwykle umiarkowanie wilgotnych. Z natury ich drzewostan tworzą różne gatunki liściaste, głównie grab zwyczajny, lipa drobnolistna oraz dąb szypułkowy i dąb bezszypułkowy. Jednak obecnie prawie zawsze w najwyższej warstwie drzewostanu panuje sztucznie wprowadzona sosna zwyczajna. W podszycie łąków rośnie podrost drzew liściastych oraz leszczyna pospolita i trzmielina brodawkowata. Runo jest bogate, obfituje w gatunki zakwitające wcześniej, przed pełnym ulistnieniem drzew. Z roślin typowych dla łąki wymieniłem należy takie gatunki jak zawilec gajowy, przyłuszczka pospolita, gwiazdnica wielkokwiatowa, gajowiec żółty, fiołek leśny, narecznica samcza i szczawik zajęczy.

Specyficzną cechą omawianej szaty roślinnej jest stosunkowo częste występowanie torfowisk (np. nad jez. Okuminek), w tym obecność torfowisk o charakterze naturalnym. W stanie naturalnym zachowały się głównie śródleśne torfowiska przejściowe i wysokie, tj. związane z wysokim poziomem wód stagnujących o niskiej żyzności. Specyficzną jest roślinność tych ekosystemów. Wśród licznych mchów torfowców rośnie tam głównie żurawina błotna i welnianka pochwowata. Na torfowiskach wysokich

występuje niekiedy chroniona rosziczka okrągłolistna, wykorzystująca jako źródło azotu ciała schwytych drobnych zwierząt bezkręgowych. Warto nadmienić, że znaczna część torfowisk została odwodniona i zamieniona na użytki zielone. Dotyczy to głównie torfowisk niskich, powstałych w warunkach zasilania wodami płynącymi i żyznymi.

www.jezioro.com.pl

Na obszarze gminy Grodziczno przeważają tereny użytkowane rolniczo. Jedynie w południowej części gminy, w pobliżu Jeziora Kiełpińskiego znajduje się obszar leśny należący do kompleksu administrowanego przez Nadleśnictwo Lidzbark. Mniejsze tereny leśne występują wzdłuż cieków wodnych i w sąsiedztwie jezior. Największym zbiornikiem wodnym gminy jest Jezioro Kiełpińskie (60,8 ha), największą zaś rzeką - Wel. Omawiany teren charakteryzuje się dużą ilością drobnych zbiorników wodnych (tzw. oczek i bagienek). Ma to niebagatelne znaczenie dla stanu i zróżnicowania fauny gminy. Rzeka Wel na całej swej długości w gminie Grodziczno zaliczana jest do krainy pstrąga. Jest to jeden z niewielu już w Polsce cieków, do którego na tarło wpływają ryby lososiowate, głównie troć wędrowna. Spośród innych gatunków ryb występuje tu m. in. lipień i pstrąg potokowy. Ciekawostką jest też stwierdzenie w Welu przedstawiciela kragłoustych - minoga strumieniowego. Powstanie w ostatnich latach kilku zapór przegradzających rzekę doprowadziło do znacznego ograniczenia populacji tarliskowej troci. W chwili obecnej prowadzone są starania, aby wszystkie budowle hydrotechniczne na tej rzece (głównie małe elektrownie wodne) wyposażone były w tzw. przepławki umożliwiające swobodną wędrówkę ryb. Spośród płazów na terenie gminy Grodziczno stwierdzono występowanie 12 gatunków. Są to traszki (zwyczajna i grzebieniasta), ropuchy szara i zielona), żaby jeziorkowa, śmieszka oraz zdolny do rozrodu mieszańców tych gatunków - żaba wodna a także żaba trawna i moczarowa), kumak nizinny, grzebiuszka ziemna i rzekotka drzewna.

Możliwe jest występowanie trzeciego gatunku ropuchy - paskówki, ale ta informacja wymaga jeszcze potwierdzenia. Gatunkami najliczniej występującymi na tym terenie są żaby - jeziorkowa i wodna bytujące w pobliżu zbiorników wodnych oraz żaba trawna i moczarowa przebywające na wilgotnych łąkach i terenach podmokłych oraz w lasach. Spośród gadów na terenie gminy Grodziczno występują 3 gatunki jaszczurek - zwinka, żyworódka i padalec czyli jedyna polska jaszczurka beznoga, do złudzenia przypominająca węża.

Występują tutaj również dwa gatunki węży - żmija zygzakowata i zaskroniec. Żmija będąca jedynym polskim wężem jadowitym dość często spotykana jest w lasach otaczających jezioro Kiełpińskie. Nie należy jednak żmij zabijać ani niszczyć stanowisk ich występowania, ponieważ są one gadami bardzo pożytecznymi, przydatnymi w walce z drobnymi gryzoniami stanowiącymi dużą część ich diety.

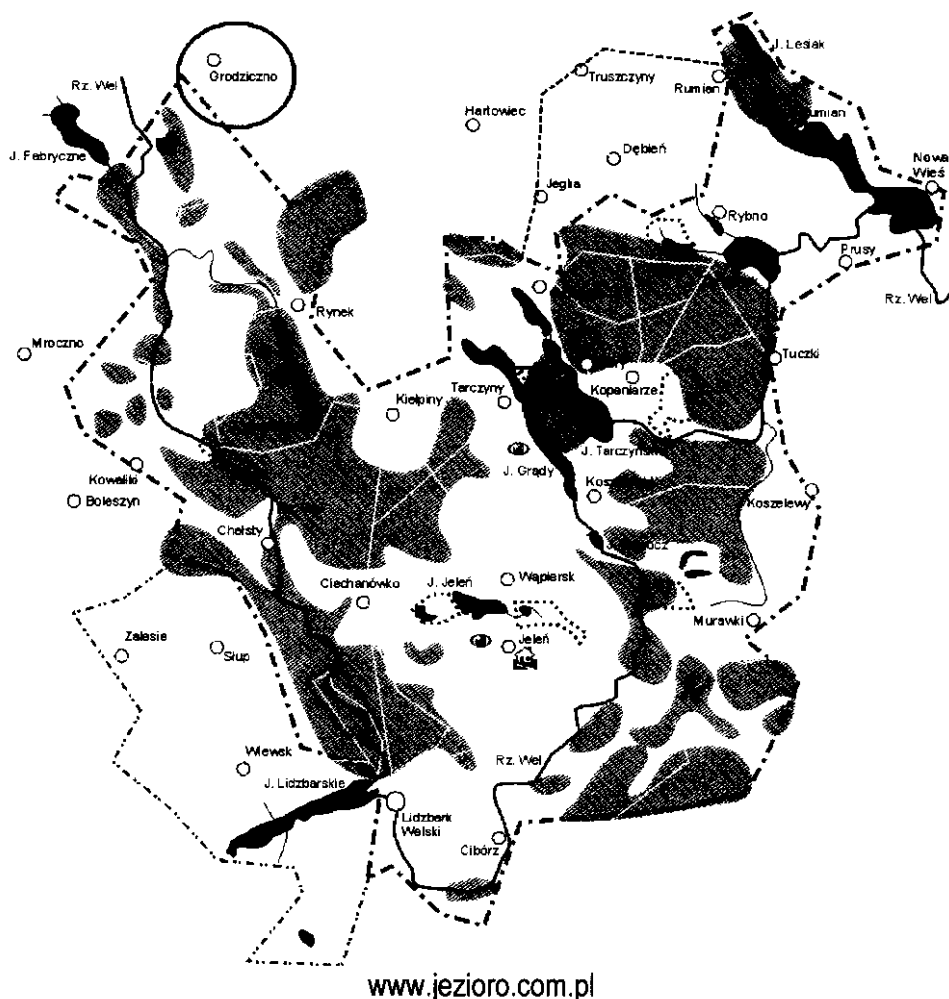
Zróznicowanie biotopów (tereny rolnicze, bagienka, jeziora, bystra rzeka, lasy) wpływa na dużą liczebność najlepiej poznanej grupy zwierząt na terenie gminy - ptaków. Łatwość i duża atrakcyjność obserwacji ornitofauny przyciąga szczególnie młodych ludzi i pozwala na uzyskanie bogatego materiału do opracowań. Na terenie gminy Grodziczno stwierdzono występowanie około 130 lęgowych gatunków ptaków. Niektóre spośród nich są bardzo rzadko obserwowane na Niżu (np. pluszcz w uroczysku "Piekietko") czy w ogóle w Polsce (np. bączek nad Jeziorem Kiełpińskim). Na Jeziorze Kiełpińskim szczególnie w sezonie przed- i poturystycznym obserwować możemy ptaki tak lęgowe dla tego jeziora, jak i lecące wiosną na lęgowiska bądź jesienią z nich powracające. Spotykamy tu m. in. perkozy dwuczube, kaczki krzyżówki, gągoły, głowienki, tracze nurogęsi, łabędzie nieme, łyski i inne gatunki ptaków wodnych.

Dość często zaobserwować można również polującego bielika - największego polskiego ptaka drapieżnego. Jezioro Kiełpińskie jest typowym jeziorem rynnowym, z w bardzo wąskim pasem trzcin przybrzeżnych i dość intensywnie użytkowanym rekreacyjnie, wobec czego latem w sezonie turystycznym przepłoszone ptaki znikają z tafli wody. Jedynym miejscem ucieczki nad jeziorem jest zarastająca zatoka w jego zachodniej części. To tam właśnie kryje się prawie cała populacja lęgowa ptaków wodnych i brodzących. Na mniejszych zbiornikach wodnych obserwować możemy najmniejszego z polskich perkozów - perkozka a także inne gatunki ptaków, jak kaczki czernice, głowienki czy spośród ptaków brodzących - wodnika. Nad rzeką Wel nie należy do rzadkości barwny zimorodek czy brodziec piskliwy. Z ptaków drapieżnych najczęstszymi gatunkami lęgowymi są myszolowy. Krążące, wypatrujące zdobyczy ptaki obserwujemy tak na skraju lasów, jak i nad łąkami i polami. Ponadto występują tu jastrzębie gołębiarze, krogulce, błotniaki stawowe, a z sokołów - kobuz i pustułka. Drapieżniki nocne reprezentowane są przez puszczyka, sowę uszatą i pójdzkę. W okolicy wsi Lorki stwierdzono trzmiełojada. Na terenie gminy Grodziczno zanotowano występowanie 45 gatunków ssaków. Najliczniejszą grupę stanowią przedstawiciele rzędu gryzoni, reprezentowanego przez 14 gatunków (m. in. mysz leśną, zaroślową, polną, domową, normicę rudą, nomiki). Poza tym występuje tu 11 gatunków nietoperzy (najczęściej spotykane to nocek rudy, nocek Natterera i gacek brunatny), 10 gatunków ssaków z rzędu drapieżnych (m. in. lis, jenot, borsuk, kuna leśna, kuna domowa, wydra, gronostaj). Rząd owadożernych reprezentują: jeż wschodni, rzęsorek rzeczek (jedyne krajowe ssak posiadający gruczoł jadowy), ryjówka aksamitna, ryjówka malutka. Bardzo ciekawą grupę stanowi kopytna zwierzyna łowna. Najczęściej zarówno na polach jak i w lesie obserwować możemy sarny. W pobliżu ścieżki wokół jeziora Kiełpińskiego swoje ostoje mają jelenie i dziki. Ślady ich bytowania w okolicy południowo-zachodniego brzegu jeziora spotykane są prawie na każdym kroku. Bardzo rzadko spotkać też tu można wędrującego największego przedstawiciela jeleniowatych - łosia.

2.1.6. Ochrona przyrody

Welski Park Krajobrazowy

Miejscowości Grodziczno i Nowe Grodziczno położone są w niewielkiej odległości od Welskiego Parku Krajobrazowego utworzonego w grudniu 1995 roku, głównie dla ochrony rzeki Wel, jej doliny oraz jezior, przez które przepływa. Park liczy 24 237 ha, a na powierzchni 3 793 ha rozciąga się jego otulina.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski (wg J. Kondrackiego) należy on do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji - Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionu - Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i mezoregionów - Garbu Lubawskiego i Równiny Urszulewskiej. Pod względem administracyjnym obszar Parku znajduje się w województwie warmińsko-mazurskim, w obrębie czterech gmin: Rybno, Lidzbark i Płońscia w powiecie Działdowo oraz Grodziczno w powiecie Nowe Miasto Lubawskie, przy czym ponad 75% powierzchni Parku skupia się na terenie gmin Lidzbark i Rybno. W granice Welskiego Parku Krajobrazowego włączono miasto Lidzbark, nazywane często (w odróżnieniu od Lidzbarka Warmińskiego) Lidzbarkiem Welskim.

Welski Park Krajobrazowy w stosunku do większych miejscowości położony jest w trójkącie, którego boki wyznaczają: na południu - Lidzbark, na północnym wschodzie - Rybno, a na północnym zachodzie - Grodziczno.

Pomniki przyrody

W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody znajdują się następujące pomniki przyrody:

- skupienie 2 dębów o obwodach 319 cm i 445 cm w parku w Nowym Grodzicznie,
- skupienie 6 drzew – klon, jawor, dąb szypułkowy, 2 graby, modrzew europejski – o obwodach od 191 cm do 290 cm w parku w Nowym Grodzicznie.

Gmina znajdują się na terenie Zielonych Płuc Polski. Obszar objęty porozumieniem działań na rzecz ekorozwoju Zielone Płuca Polski zajmuje obecnie 63 235 km², co stanowi około 20,0 % powierzchni

kraju, a zamieszkuje go prawie 4.0 mln osób, co stanowi 9,7 % ludności kraju. Położony jest w północno-wschodniej jego części, obejmując województwa warmińsko-mazurskie i podlaskie oraz części województw: mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego i pomorskiego. Podstawą delimitacji obszaru były jedne z najcenniejszych w kraju i Europie systemy ekologiczne. Ze względu na pragmatykę realizacji wspólnych przedsięwzięć, umowną granicę zewnętrzną stanowią granice administracyjne gmin.

2.2. Dziedzictwo kulturowe

Najstarszym zabytkiem znajdującym się na terenie gminy jest kościół parafialny w Grodzicznie. Pierwsze udokumentowane wzmianki o parafii pochodzą z czternastego wieku i związane są z budową w 1340 roku gotyckiego kościoła pw. św. Piotra i Pawła. Parafia w Grodzicznie była prawdopodobnie pierwszą ustanowioną przez zakon Krzyżacki na tej części ziemi lubawskiej.

Podczas wojen krzyżacko-polskich w piętnastym wieku kościół uległ poważnym zniszczeniom. Odbudowany został ponownie w 1500 roku. W 1739 roku odnowiono świątynię oraz dobudowano drewniane prezbiterium. Ponownie odrestaurowano świątynię w 1822 roku, natomiast w roku 1900 dobudowano murowaną kruchtę boczną i zakrystię. Dalsze prace renowacyjne przeprowadzono w 1922 roku. Podczas drugiej wojny światowej gmach kościelny nie został naruszony, natomiast zostały rozbite drzwi i zamki, podjęta była też próba rozbicia tabernakulum. W 1946 roku przeprowadzono remont kościoła. Kolejny poważny remont został rozpoczęty dopiero w 1994 roku. Kościół w Grodzicznie jest wybudowany w stylu gotyckim, orientalnym z cegły na kamiennym cokole. Prostokątny korpus z kwadratową wieżą od zachodu oraz niższym i wyższym drewnianym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium od wschodu, wzniesionym w zrębowej, odeskowanym. Do korpusu nawowego, od strony południowej przylega prostokątna kruchta boczna. a do ściany północnej prezbiterium dostawiona murowana zakrystia, której szczyt wschodni trójkątny jest otynkowany. Górna partia wieży cechuje się prostokątnymi blendami mieszczącymi ostrołukowe otwory doświetlające. Korpus, prezbiterium i kruchta boczna są pokryte osobnymi dachami dwuspadowymi. Wieża natomiast dachem namiotowym. Wnętrze świątyni jest jednonawowe, przekryte drewnianym stropem kasetonowym wspartym na czterech drewnianych kolumnach. Wnętrze kościoła jest w większości z siedemnastego i osiemnastego wieku. Tworzą go: ołtarz główny z około 1740 r. Z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem z połowy siedemnastego wieku, wczesnobarokowa rzeźba Chrystusa w Grobie z połowy siedemnastego wieku, późnobarokowe tabernakulum. Barokowy ołtarz boczny św. Jana Nepomucena, ołtarz boczny Męki Pańskiej oraz barokowy ołtarz boczny Matki Boskiej z 1740r. Prawdopodobnie z czternastego wieku pochodzą okucia drzwi z kruchty zachodniej do nawy kościoła oraz okucia i drzwi kruchty południowej. W kościele znajduje się jeszcze posiadające historyczną wartość złote przedmioty: monstrancja i kielich barokowy kociołek do wody święconej późno barokowy lichtarz. Organy pochodzą z ok. 1880r. Najcenniejsze zabytki zostały przeniesione do muzeum w Pelplinie i są to: gotyckie rzeźby Boga Ojca Tronującego i Matki Boskiej Tronującej z 1380 r., oraz renesansowa figura Chrystusa Salvatora z okresu po połowie szesnastego wieku.

Wykaz nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
GRODZICZNO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. PIOTRA I PAWŁA WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-911/T	4 sierpnia 1968

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie

2.3. Obiekty i tereny

Na obszarze gminy wydzielono 4 strefy o zróżnicowanych zasadach zagospodarowania i kierunkach polityki przestrzennej.

Strefa I -parkowo-krajobrazowa, obejmuje najcenniejsze przyrodniczo tereny w środkowej części gminy - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel oraz teren Welskiego Parku Krajobrazowego. Przewidziana do rozwoju funkcji leśnej, przyrodniczej i turystycznej oraz rolnictwa ekologicznego.

Strefa II - krajobrazowa, obejmuje Buchnowski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz część terenu „Ostoi Rzeki Wel” w południowo-wschodniej części gminy. Przewidziana do rozwoju funkcji leśnej, przyrodniczej i turystycznej oraz rolnictwa ekologicznego.

Strefa III -aktywizacji gospodarczej, obejmuje północno- wschodnią część gminy. Przewidziana do rozwoju wielofunkcyjnego - mieszkalnictwa, rzemiosła, wytwórczości i składów, bardziej intensywnych form rolnictwa, a w rejonie jeziora Hartowiec również funkcji turystycznej.

Strefa IV - rolniczo-osadnicza, obejmuje południowo-zachodnie tereny gminy. Przewidziana do rozwoju głównie funkcji rolnej

Jako podstawowe kryterium wydzielenia stref przyjęto walory przyrodniczo -krajobrazowe i wrażliwość środowiska na działalność ludzką w oparciu o warunki ekofizjograficzne, prawne formy ochrony przyrody oraz obecne trendy rozwojowe.

W obrębie strefy I i III wydzielono obszary funkcjonalne. Jako kryterium wydzielenia obszarów przyjęto granice terenów objętych ochroną prawną, charakter istniejącego zagospodarowania, trendy rozwojowe na danym obszarze i predyspozycje terenu do pełnienia określonych funkcji. W obrębie stref i obszarów funkcjonalnych wydzielono tereny osadnicze oraz w odniesieniu do obszarów, gdzie spodziewany jest znaczny rozwój również tereny rozwojowe. Tereny osadnicze zostały wyznaczone w granicach istniejącego zainwestowania przy czym tereny wyznaczone pod zabudowę w obowiązującym do końca 2002 r planie miejscowym gminy potraktowano jako stan istniejący, niezależnie od tego czy zostały zabudowane czy nie.

Szlaki turystyczne

"Północnym skrajem Welskiego Parku Krajobrazowego"

Rowerowy
13 etapów
Przepiękna okolica Welskiego Parku Krajobrazowego zachęca do wycieczek i do podziwiania jego osobliwości.
<i>Województwo:</i> warmińsko-mazurskie <i>Powiat:</i> nowomiejski <i>Gmina:</i> Grodziczno <i>Miejscowości:</i> Grodziczno, Nowe Grodziczno, Rynek
1 etap- Ścieżka rowerowa północnym skrajem Welskiego Parku Krajobrazowego oznakowana w terenie znakami zielonymi prowadzi głównie przez tereny rolnicze z mozaiką niewielkich zadrzewień i zabagnień. Aby dostać się na tę trasę należy w miejscowości Rynek skrócić z drogi asfaltowej w prawo. Tuż przed wysokim budynkiem młyna wodnego (czynnego!) odbija droga gruntowa w kierunku północnym. Mija ona

zabudowania i prowadzi dalej ku północy. Podążając tą drogą mijamy po prawej stronie skarpe z drzewostanem osikowo-brzozowo-sosnowym i po kilkuset metrach napotykamy zarastający staw otoczony krzaczastymi wierzbami. Dostępu do lustra wody bronią rozległe szuwały turzycowe z pałąk szerokolistną. Jezioro powstało przez szerokie rozlanie wód wijącego się dnem dolinki strumienia, który dawniej napędzał żarna młyna we wsi Rynek. W pobliżu widać przewrócony pień olszy z uniesioną w górę tarczą korzeniową. Stojąc twarzą w kierunku stawu za plecami mamy różnowiekowy las dębowy. W jego runie obserwujemy: przytulię, gwiazdnicę gajową, jasnotę gajowca, turzyce i chmiel, który jest rośliną rozdzielnopłciową, to znaczy osobno występują organizmy męskie i osobno żeńskie. Chmielowi i dębom towarzyszy leszczyna, sosna i graby. U podnóża skarpy znaleźć możemy niewielkie mrowiska założone u podstawy pni dwóch potężnych brzoź. Mrówki w przyrodzie noszą miano sanitariuszy, gdyż przyczyniają się do oczyszczania sąsiadującego z mrowiskami terenu z padłych zwierząt i innych resztek organicznych, ale również z nadmiaru owadów szkodników niszcząc ich jaja i poczwarki. Można tu również obserwować ptaki pływające (kaczki krzyżówki, czernice, perkozki). Porównać możemy sylwetki pływających ptaków - krzyżówka, należąca do tzw. kaczek właściwych, żerujących na powierzchni wody lub na przybrzeżnych płycznach charakteryzuje się dość zwartą sylwetą z zadartym do góry "ogonkiem". Należąca do grażyc czernica i perkozki (najmniejszy z występujących w Polsce perkozów) mają bardziej opływowe sylwetki, pomagające im w nurkowaniu w poszukiwaniu pokarmu w głębszych partiach zbiorników. Spośród drapieżników w tej okolicy dostrzec można kolującego myszołowa a wytrawny obserwator zauważy na podbagnionych terenach gniazdującego tu błotniaka stawowego.

Etap 2 - Podążając dalej zielonym "szlakiem" docieramy do mostku na strumieniu. Po obu jego stronach na obniżonym i podmokłym terenie rośnie łęg, który w miejscach najbardziej podmokłych przechodzi w ols. Tworzą go drzewa najbardziej odporne na wysoki poziom wód gruntowych, którym nie przeszkadza okresowe podtapianie korzeni. Po bokach tego strumienia, pomiędzy "babrzyskami" dzików licznie są zlokalizowane drobne źródła, zasilające wodą ów strumień. Woda podskórna spływając ze stoków dolinki rynnowej napotyka w głębi ziemi na ilaste warstwy nieprzepuszczalne i po ich powierzchni spływa grawitacyjnie w dół. W miejscu, w którym warstwa ilasta została naruszona (w tym przypadku wypłukana przez wcinający się w głąb strumyk) sączy się nieustannie woda. Grunt w tym miejscu jest nasycony i niech nie zmyli nas jego równa i gładka powierzchnia. Następnie w takim miejscu nierzadko może się skończyć wpadnięciem "po pas" w błoto. Kilkadziesiąt metrów dalej rozpoczyna się stroma skarpa o wystawie południowej. Porasta ją las świerkowy, który w wyższych partiach przechodzi w widny las sosnowy. W nim to znajdziemy "kuźnie" (miejsca żerowania) ptaków i wiewiórek. Poznamy je po nienaturalnym nagromadzeniu szyszek na małej powierzchni - najczęściej u stóp któregoś z drzew. Ptaki nie mające wolnych kończyn by przytrzymać pokarm a nie mogąc sobie poradzić tylko jedną drogą (umiejętność tę opanowały papugi, które potrafią stojąc na jednej nodze w drugiej trzymać pokarm i obracać go tak, aby jak najłatwiej było go spożyć) zatykają w szczeliny drzew szyszki i z tak umocowanych wyjadają nasiona. Na widnych polankach oraz w miejscach silniej nasłonecznionych znajdują się płyty roślinności ciepłolubnej, którym towarzyszy m.in. pluskwica europejska objęta ochroną ścisłą. Roślina ta ma charakterystyczny ostry zapach podobny do tego jaki wydzielają pluskwiaki (rząd owadów), stąd też i jej nazwa.

Etap 3 - Po dotarciu do kolejnego punktu na trasie oczom naszym przedstawia się otwarty krajobraz, kryjący w sobie pewną tajemnicę. Zbliżamy się do ruin opuszczonego gospodarstwa, na zgłiszczach którego wybudowano nową ambonę myśliwską. Bardzo ciekawym elementem jest pobliskie źródło znajdujące się w kępie drzew. Niestety

powierzchnia jego zarasta i utrudnione jest obserwowanie sączącej się wody. Stojąc przy ruinach zabudowań widzimy w oddali przeciwległe stoki doliny rynnowej na dnie której się znajdujemy. Owa rynna subglacialna powstała wskutek erozyjnej działalności wód podlodowcowych płynących tunelami podlodowcowymi pod ciśnieniem hydrostatycznym. Wody te płynąc w dół jak i pod górę miały możliwość żłobienia, pogłębiania i wycinania głębokich rynien. Czasem większe zagłębienia zostały trwale zalane wodą, również już po ustąpieniu lodowca. Przykładem takiego zbiornika jest jez. Kiełpińskie. Zasilane niegdyś wodami fluwioglacialnymi obecnie posiada swoją własną zlewnię, która zasila je w wodę. W ten sposób równoważony jest ubytek wody spowodowany parowaniem oraz odpływem strumieniem obok którego się znajdujemy. Jest to jeden z przykładów krajobrazu młodoglacialnego, utworzonego w czasie ostatniego zlodowacenia (czyli przed ok. 10.000 lat). Spośród ptaków śpiewających w śródpolnych zadrzewieniach występują między innymi sikory bogatki i modre, czarnogłówki, pokrzewki czarnołbiste, cierniówki, piegże, drozdy śpiewaki, kosy, zięby a wśród pozostałej fauny dominują gatunki terenów otwartych, w tym przedstawiciele zwierzyny łownej - sarny, zające i (przy odrobinie szczęścia) lisy.

Etap 4 - Kolejny etap naszej ścieżki zmierza do gospodarstwa, które ma oborę w dużej mierze pobudowaną z kamienia polnego. Kamienie owe pochodzą z glin zwałowych, których potężne ilości zostały naniesione podczas ostatniego zlodowacenia. Zamarzający i rozmarzający grunt pól uprawnych wypycha kamienie na powierzchnię co przyczyniło się do ukucia powiedzenia, że ziemia "rodzi" kamienie.

Etap 5 - Kierując się na prawo na najbliższym skrzyżowaniu dojeżdżamy do tzw. "wcięcia drogowego" którym po chwili docieramy do głazowiska z kamieni polnych. Na kamieniach tych, zgromadzonych tu przez człowieka można dostrzec ślady zwierząt, które wędrując zaznaczają swój rewir. Najczęściej są to odchody, które zwierzę pozostawia w miejscu zauważalnym dla przedstawicieli swego gatunku. Innym znanym sposobem jest znaczenie moczem charakterystycznych punktów orientacyjnych, wcieranie w przedmioty wydzielin skóry i in.

Etap 6 - Kilkaset metrów dalej po lewej stronie dostrzec można stok pagórka, którego część o zbyt silnym nachyleniu wyłączono z uprawy. Miejsce to porosło krzewami tworząc tym samym niewielkie śródpolne zakrzewienie dające schronienie ptakom. Uprawa terenu o tak dużym nachyleniu jest z jednej strony niebezpieczna ze względu na możliwość wywrotki ciągnikiem z drugiej zaś strony przyspiesza erozję wodną gleby.

Etap 7 - Zbliżając się do Nowego Grodziczna, jeszcze przed wjazdem na asfaltową szosę widzimy wysoką miedzę (stromą skarpę) rozdzielającą dwa różne poziomy uprawowe roli, oraz liczne hałdy kamieni zbieranych z pól i gromadzonych przez rolników na miedzach i przy drogach.

Etap 8 - W Grodzicznie znajduje się m.in. kościół parafialny, sklepy, urząd pocztowy i urząd gminy. W sąsiedztwie urzędu gminy jest również pomnik poświęcony ofiarom II wojny światowej.

Etap 9 - Szosa, którą jedziemy stanowi północną granicę Welskiego PK. Jadąc nią mijamy nieczynne żwirowisko i krętą drogą zjeżdżamy w dół ku rzece Wel. Jest to główna rzeka gminy Grodziczno. Nurtem Welu wytyczono szlak kajakowy, którym odbywają się coroczne spływy. Przejeżdżając mostek podziwiamy meandrującą rzeczka. W tym samym też momencie nasza trasa przecina czerwony szlak turystyczny biegnący z południa ku północy.

Etap 10 - Zaraz za napotkanym po lewej stronie przystankiem PKS skręcamy w lewo i po ok. 200m napotykamy dawny młyn wodny na rzece Wel. Funkcjonujący do niedawna młyn został pozbawiony dostatecznej ilości wody napędzającej jego żarna, gdyż około 1 km w górę rzeki uruchomiono kolejny młyn. Spiętrzona wskutek tej inwestycji woda

znalazła sobie nowe koryto, wykorzystując w tym celu dopływ Welu - Bałwanę. Pierwotny strumień, który po pogłębieniu i poszerzeniu odwadniał jez. Fabryczne i teren kopalni kredy jeziornej "Wenecja" przejął większość wód, by po ok. 5 km powtórnie oddać je Welowi jednak już poza "starym" młynem. W dalszej części trasy poruszamy się według zielonych oznaczeń szlaku.

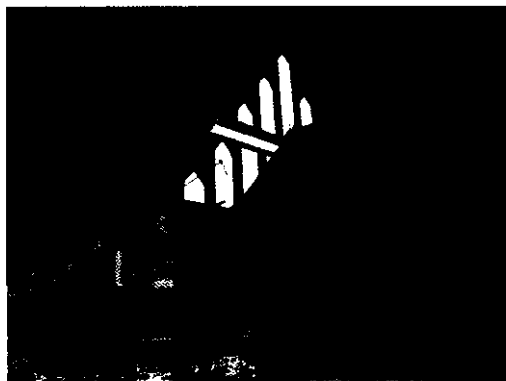
Etap 11 - Poruszając się wzdłuż krawędzi rynny mamy możliwość obserwowania doliny rzecznej - jej obecnego koryta, meandrów (zakoli), szeroko wyżłobionej doliny. Zjeżdżając z jej krawędzi zbliżamy się do meandrującego Welu, który leniwie toczy swe wody w niczym nie przypominając wartkiego, górskiego potoku z niedalekiego rezerwatu "Piekiełko". Przejeżdżamy skrajem pastwisk, mijając kępy olszyn i pasące się krowy. Teraz w całej okazałości podziwiać możemy meandrującą rzekę.

Etap 12 - Pomiędzy dwoma szeroko rozlanymi zakolami przekraczamy drewniany mostek i po wspięciu się na przeciwległą krawędź doliny ponownie widzimy rzekę Wel.

Etap 13 - Po około 2 km jazdy polną drogą po lewej stronie widzimy niewielkich rozmiarów staw, którego lustro wody jest powyżej otaczającego go terenu! Po dojechaniu do drogi asfaltowej skręcamy w lewo, przejeżdżając jeszcze raz rzekę Wel. Zbliżamy się do miejscowości Trzcina. Ciekawostką omytologiczną na tej trasie jest kolonia jaskółki brzegówki w skarpie żwirowni w Trzcinie jak również miejsce bytowania rzadko spotykanego trzmiełojada (stanowisko odkryto w okolicy drewnianego mostu na Welu w okolicy Trzcina). Jadąc rowerem wzdłuż rzeki Wel w okolicy Trzcina zaobserwować można nad wodą zimorodki. Po prawej stronie szosy (w kierunku Rynku) widzimy niewielkie jezioro, na którym możemy obserwować pływające łabędzie i kaczki. Kolejne dwa kilometry dalej jest miejscowość Rynek, z której to rozpoczęliśmy naszą podróż.

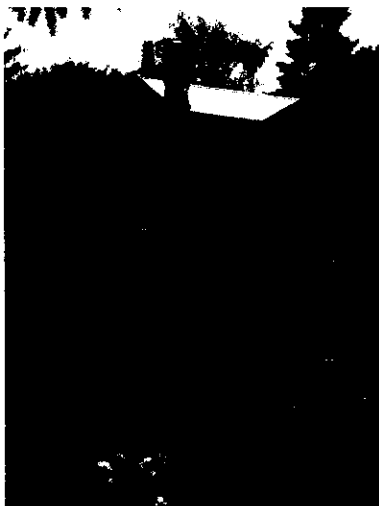
Atrakcyjne miejsca warte obejrzenia

- Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła. Kościół gotycki, orientowany. Murowany z cegły, na kamiennym cokole. Prostokątny korpus z kwadratową wieżą od zachodu oraz niższym i węższym drewnianym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium od wschodu, wzniesionym w konstrukcji zrębowej, odeskowanym. Wnętrze jednonawowe, pokryte drewnianym stropem kasetonowym wspartym na czterech drewnianych kolumnach. Teren przykościelny otoczony metalowym ogrodzeniem z ceglanyimi słupkami. Wystrój kościoła jest w większości XVII i XVIII-wieczny. Tworzą go: ołtarz główny z około 1740 roku z obrazem Matki Bożej z Dzieciątkiem z połowy XVII wieku.

źródło: www.nowemiasto.com.pl

- zespół pałacowo-parkowy

- Pomnik pomordowanych podczas II Wojny Światowej

- Pomniki przyrody - skupienie dwóch dębów o obwodach 319 cm i 445 cm; skupienie 6 drzew - klon, jawor, dąb szypułkowy, dwa graby, modrzew europejski - o obwodach od 191 cm do 290 cm

2.4. Infrastruktura społeczna

Na terenie Gminy Grodziczno znajduje się 8 placówek oświatowych - 6 szkół podstawowych i 2 gimnazja

Obecnie w miejscowości Nowe Grodziczno mieści się Szkoła Podstawowa, w której uczy się 190- ciu uczniów oraz Publiczne Gimnazjum nr 2 z 220 uczniami.

Publiczne Gimnazjum nr 2 w Nowym Grodzicznie.

Służba zdrowia

W miejscowości Nowe Grodziczno działa Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który zapewnia mieszkańcom gminy podstawową opiekę lekarską. Dodatkowo działają tam :

- Poradnia stomatologiczna
- Poradnia logopedyczna
- Poradnia położniczo - ginekologiczna
- Poradnia rehabilitacyjna
- Poradnia USG

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Drogi

Przez gminę przebiega linia kolejowa Warszawa – Gdańsk. Stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Montowo. Gmina Grodziczno leży na uboczu głównych drogowych połączeń transportowych. Można wyróżnić poszczególne drogi (dane Urzędu Gminy za lipiec 2007):

- drogi wojewódzkie klasy IV o długości 22,258 km
- drogi powiatowe klasy V o długości 46,298 km
- drogi gminne klasy V i VI – 91,0 km
- drogi lokalne, wewnętrzne (drogi dojazdowe do pól, gospodarstw i lasów)

Przez miejscowość Nowe Grodziczno przebiegają:

- droga wojewódzka nr 538
- drogi gminne

Przez teren gminy przebiega 6 linii PKS :

1. Ostróda - Żuromin - Płock
2. Nowe Miasto Lubawskie - Boleszyn - Nowe Miasto Lubawskie
3. Nowe Miasto Lubawskie – Nowe Grodziczno - Lubawa
4. Nowe Miasto Lubawskie – Nowe Grodziczno - Nowe Miasto Lubawskie
5. Lubawa - Lidzbark
6. Olsztyn - Lidzbark (przez Rynek).

2.5.2. Wodociągi

Gmina Grodziczno posiada 2 stacje wodociągowe:

- w Nowym Grodzicznie (2 odwierty)
- w Mrocznie (2 odwierty)
- łącznie 214 km wodociągów (wskaźnik wodociągowania 15,4) (dane Urzędu Gminy za lipiec 2007)

Sieć wodociągowa (główna) na terenie gminy ma 98,8 km długości, przyłącza wodociągowe mają łączną długość 17 km. Ilość odbiorców korzystających z sieci wodociągowej – 717. Stopień zwodociągowania gminy wynosi obecnie 54%. Roczna konsumpcja wody osiąga wartość 146 646 m³. Pozostałe gospodarstwa – w liczbie 611 – korzystają z własnych studni.

2.5.3. Kanalizacja

Gmina nie posiada sieci kanalizacyjnej – gospodarstwa korzystają z przydomowych szamb w liczbie 976.

2.5.4. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Grodziczno nie ma składowiska odpadów. Odpady stałe składowane są w pojemnikach i wywożone na wysypisko położone na terenie sąsiednich gmin. Na terenie gminy Grodziczno prowadzi się segregację odpadów. Gmina Grodziczno uczestniczy w programie selektywnej zbiórki odpadów w systemie workowym prowadzonym przez Ekologiczny Związek Gmin

„Działdowszczyzna”. Odbiór następuje raz w miesiącu. W październiku 2007 r. programem objęto wszystkie miejscowości gminy Grodziczno.

Poza systemem workowym Gmina Grodziczno prowadzi zbiórkę szkła oraz plastiku w systemie pojemnikowym polegającym na umieszczeniu zestawu odpowiednio oznakowanych pojemników w centralnych punktach miejscowości na terenie gminy.

2.5.5. Ciepłownictwo, gaz

Gmina nie jest zgazyfikowana. Dostępność do energii elektrycznej trójfazowej na terenie gminy można określić jako dobrą.

2.6. Gospodarka i rolnictwo

Gmina ma charakter rolniczy, na jej obszarze znajdują się 943 gospodarstwa rolne. Poza tym zarejestrowanych jest 134 podmiotów gospodarczych oraz 7 zakładów produkcyjnych zajmujących się między innymi:

- wyrobem mebli łazienkowych i kuchennych /firma "Oristo"/
- wyrobem stolarki otworowej i stelaży kompletów wypoczynkowych
- tartacznictwem i produkcją prądu elektrycznego,
- wydobywaniem żwiru i kredy pojeziernej.

Są także zakłady przetwórstwa spożywczego specjalizujących się w zakresie:

- uboju zwierząt rzeźnych,
- młynarstwie,
- piekarnictwie i cukiernictwie.

W miejscowości Nowe Grodziczno zarejestrowane są 22 prywatne podmioty gospodarcze.

Ważniejsze zakłady i firmy na terenie Nowego Grodziczna oraz rodzaje działalności

Firma i rodzaj działalności
"Basta" - transport
ZHU "Agdos" - handel
Sklep Spożywczo-przemysłowy
Sklep odzieżowy
Zakład Mięsny
Fryzjer
Przedsiębiorstwa handlowe i usługowe
Prywatny gabinet lekarski
„EDIX”- handel
Przedsiębiorstwo Usługowo-Konsultingowe

Grodziczno jest gminą o głównie rolniczym charakterze. Pozostała działalność gospodarcza – produkcyjna lub też usługowa ma obecnie w gminie mniejsze znaczenie niż działalność rolnicza.

Gospodarstwa rolne są znacznie zróżnicowane pod względem wielkości. Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego wynika iż w 2002 roku na terenie gminy Grodziczno znajdowały się 944 gospodarstwa rolne, 943 gospodarstwa indywidualne i 720 gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha użytków rolnych.

Charakterystyka gospodarstw rolnych ze względu na zajmowany obszar
(dane Urzędu Gminy za lipiec 2007)

Sołectwo/ Miejscowość	Liczba gospodarstw	
	do 10 ha	powyżej 10 ha
Nowe Grodziczno	33	39
Gmina Grodziczno	491	419

Na terenie gminy rolnicy zajmują się także produkcją drobiu, owiec, kóz, koni, królików . Ponadto na terenie Gminy Grodziczno powierzchnia zasiana i zasadzona wynosi 9.708,00 ha.

2.7. Kapitał społeczny i ludzki

Obecnie na terenie miejscowości Nowe Grodziczno działa Ochotnicza Straż Pożarna oraz Parafialno – Gminna Młodzieżowa Orkiestra Dęta Grodziczno.

Parafialno – Gminna Młodzieżowa Orkiestra Dęta Grodziczno powstała z inicjatywy proboszcza parafii, ks. kanonika Henryka Piotrowskiego oraz miejscowego organisty Jarosława Titz. W momencie powstania Orkiestra Dęta, oprócz ogromnych chęci i determinacji założycieli, nie posiadała ani instrumentów, ani ludzi, którzy by na nich grali. Jednak dzięki ogromnemu poparciu ze strony parafii, władz lokalnych, gminnych oraz ludzi dobrej woli, orkiestra została w miarę szybko wyposażona, począwszy od niezbędnego sprzętu muzycznego, po galowe mundury, skończywszy. Te ostatnie ufundowali Rada Gminy i ówczesny Wójt Gminy Stanisław Wiraszka , którzy przez cały czas wspierają orkiestrę. Nad warsztatem muzycznym duży wkład mieli i mają nadal – Proboszcz Parafii Grodziczno i miejscowy organista, który pełni jednocześnie rolę kapelmistrza i prezesa orkiestry. W "Orkiestrze Dętej Grodziczno" gra 38 muzyków. Repertuar orkiestry tworzą pieśni, muzyka rozrywkowa, kolędy oraz tzw. program oficjalny: hymny, marsze, itp..

Dom Pomocy Społecznej w Grodzicznie z siedzibą w Nowym Grodzicznie

Dom przystosowany do zamieszkania 46 osób mających do dyspozycji pokoje 1, 2, 3 i 4 - osobowe, nowoczesnie wyposażone, dostosowane do indywidualnych potrzeb mieszkańców. Zapewniamy całodobowe świadczenie w zakresie usług opiekuńczo - terapeutycznych przez dobrze przygotowany personel Domu, świadczenia zdrowotne zgodnie z przepisami o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym. Usługi medyczne zapewniają lekarze interniści oraz specjaliści - neurolog, stomatolog, okulista, ginekolog. W ramach obowiązku podnoszenia sprawności mieszkańców zabezpiecza się uczestnictwo w rehabilitacji w formie ćwiczeń rehabilitacyjnych, masażu ręcznego, hydromasażu, gimnastyki i spacerów oraz zabiegów naświetlania i inhalacji.

Dom Pomocy Publicznej w Nowym Grodzicznie

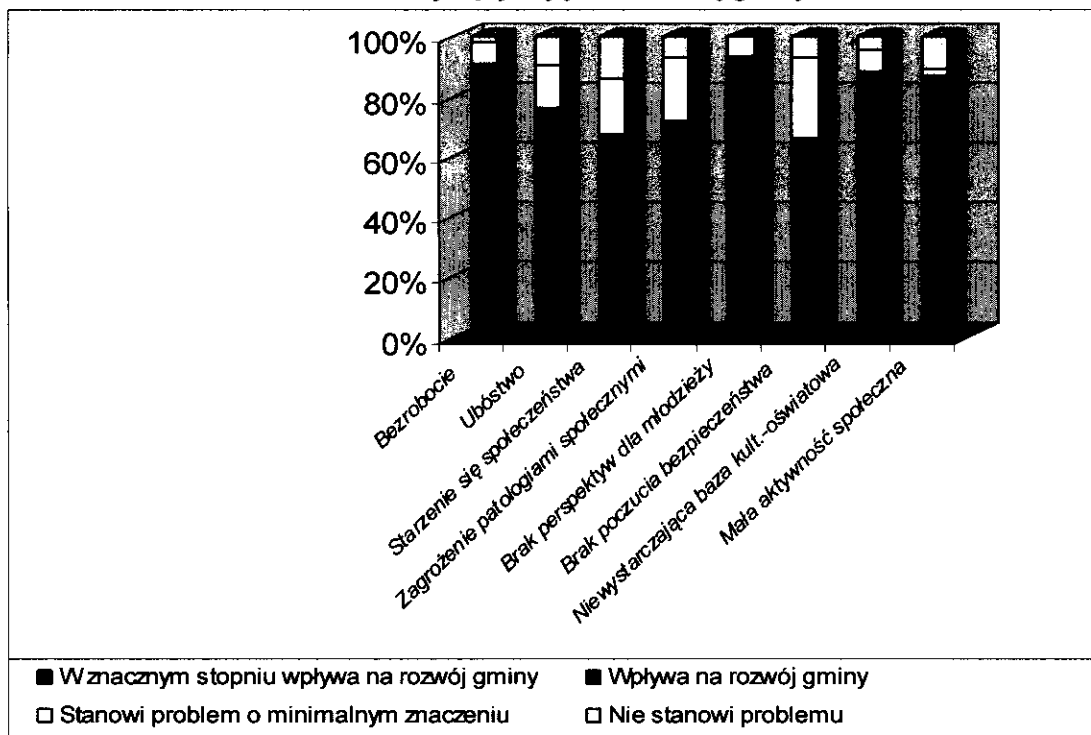
Położenie Domu umożliwia mieszkańcom stały kontakt z naturą z dala od miast. Od strony południowej Dom posiada prawidłowo zagospodarowane mini tereny zieleni z traktami spacerowymi dla ludzi na wózkach inwalidzkich. Dom jest domem stacjonarnym przeznaczonym dla osób starych, zlokalizowany w niedużej odległości od przystanku autobusowego oraz PKP umożliwiające swobodną komunikację z miastem, integrację mieszkańców z rodziną i środowiskiem lokalnym.

3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

3.1. Ankietyzacja mieszkańców miejscowości

W dniach 30 maja - 27 lipca, wśród mieszkańców Grodziczna i Nowego Grodziczna została przeprowadzona ankieta, która miała na celu poznanie opinii mieszkańców na temat wsi, zdiagnozowanie problemów nęających mieszkańców oraz określenie ich potrzeb co do rozwoju wsi.

Problemy wpływające na rozwój gminy

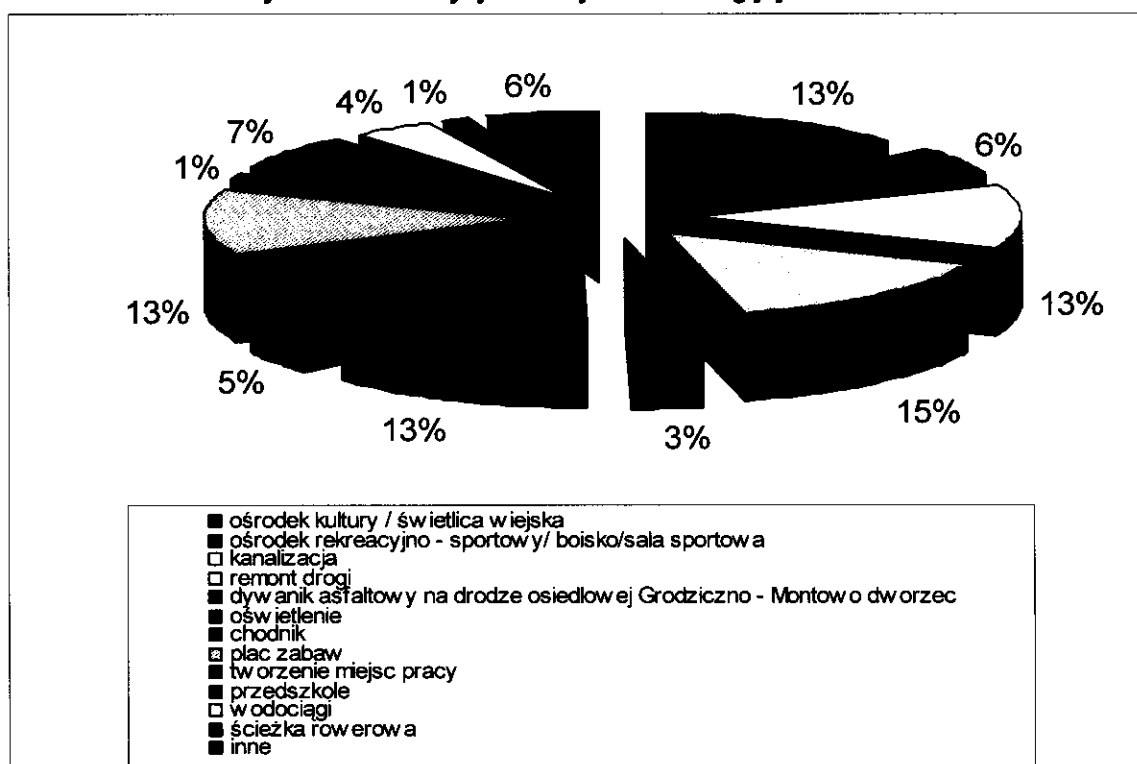

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Według mieszkańców największym problemem hamującym rozwój gminy jest bezrobocie, które w gminie Grodziczno i w miejscowościach Grodziczno oraz Nowe Grodziczno osiąga poziom 14,80 %. kolejnym istotnym problemem miejscowości Grodziczno jest brak perspektyw dla młodzieży, odpływ tejże młodzieży z terenu miejscowości. Ma to z pewnością powiązanie z problemem bezrobocia w gminie. Problemem, który według mieszkańców wpływa na rozwój gminy jest starzenie się społeczeństwa. Brak poczucia bezpieczeństwa stanowi w tych miejscowościach problem o minimalnym znaczeniu.

Według mieszkańców Grodziczna i Nowego Grodziczna najpilniejszą inwestycją jest remont dróg przecinających obie miejscowości (uznało tak 15% ankietowanych), następnie budowa placu zabaw dla dzieci (13 %), budowa kanalizacji (13%), oświetlenie wsi (13%) oraz budowa lub zoorganizowanie domu kultury bądź świetlicy wiejskiej (13%).

Priorytetowe inwestycje w miejscowości wg jej mieszkańców

Źródło : Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Gmina Grodziczno w latach 2007 - 2013 ma zamiar przeprowadzić w miejscowościach Nowe Grodziczno łączną sumę 5 112 999,08 złotych. Na infrastrukturę drogową ma przeznaczyć 3 371 335,00 złotych , na infrastrukturę edukacyjną i kulturalną - 241 664,08 złotych, a na Infrastrukturę sportową - 1 500 000,00 złotych.

3.2. Analiza SWOT

Gospodarka - analiza SWOT

WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - tereny pod turystyczne wykorzystanie - możliwość obsługi ruchu turystycznego - istniejące szlaki komunikacyjne drogowe - wieś jest siedziba urzędu gminy - prawidłowo rozwinięte handel i usługi - korzystne warunki naturalne dla produkcji - przychylność władz samorządowych dla rozwoju przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> - brak nowych miejsc pracy - zaniedbanie estetyczne wsi - brak promocji wsi - brak bazy turystycznej - niska jakość dróg - niedostatki w infrastrukturze technicznej - słabo wykorzystane walory przyrodnicze gminy - brak kapitału lokalnego - brak grup producentów rolnych
MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - tereny pod gospodarcze wykorzystanie w kierunku głównie turystycznym przez inwestorów zewnętrznych - możliwość obsługi ruchu turystycznego - rozwój przedsiębiorczości - zwiększające zainteresowania turystyką i rekreacją - rozwój przetwórstwa rolno - spożywczego i zakładów produkcyjnych - unowocześnienie gospodarstw rolnych - środki UE 	<ul style="list-style-type: none"> - słabe nasilenie ruchu turystycznego - brak długofalowej polityki rolnej państwa - niestabilna sytuacja gospodarcza kraju - brak inwestorów strategicznych - emigracja ludzi młodych z gminy - spadek opłacalności w rolnictwie - pogarszający się stan dróg

Środowisko przyrodnicze, kulturowe i społeczne - analiza SWOT

WEWNĘTRZNE	
<p style="text-align: center;">MOCNE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosunkowo nieznaczne zanieczyszczenie środowiska - dobrze zachowane warunki przyrodnicze, duża różnorodność siedlisk przyrodniczych, duże walory krajobrazowe - brak uciążliwego dla środowiska przemysłu - możliwości rozwoju ekoturystyki i turystyki kwalifikowanej - położenie na obszarze Zielonych Płuc Polski - potencjalne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i uprawy roślin energetycznych - obecność obiektów zabytkowych - zadawalający stan bezpieczeństwa - prawidłowa opieka medyczna 	<p style="text-align: center;">SŁABE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej - brak właściwego systemu gospodarki odpadami - zbyt mała współpraca organów ochrony środowiska i jednostek zainteresowanych środowiskiem oraz organizacji pozarządowych - brak działań do wykorzystania odnawialnych źródeł energii - niewystarczający poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa, - utrudniony dostęp dzieci wiejskich do przedszkoli - słaba integracja społeczna
<p style="text-align: center;">MOŻLIWOŚCI</p> <ul style="list-style-type: none"> - edukacja ekologiczna – ścieżki dydaktyczne - rozwój turystyki kwalifikowanej - podniesienie walorów estetycznych okolicy 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwiązana gospodarka odpadami na poziomie powiatu - zagrożenia degradacji środowiska działalnością człowieka – wysoka i niska emisja, itp. - mała ilość finansowych środków zewnętrznych

4. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć

Ze względu na charakter miejscowości, jej położenie sprawia, że rozwój miejscowości będzie ukierunkowany na rolnictwo (przede wszystkim rolnictwo ekologiczne), na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości oraz na rozwój turystyki i usług z tym związanych. Prognozuje się, że z racji naturalnych walorów oraz odpowiedniej promocji powstaną nowe miejsca noclegowe, punkty gastronomiczne a w dalszej perspektywie pozostała infrastruktura towarzysząca obsłudze ruchu agroturystycznego. W miejscowości ma szansę także rozwinąć się rolnictwo - przede wszystkim rolnictwo ekologiczne, a co za tym idzie infrastruktura temu towarzysząca np. sklepy z ekologiczną żywnością. Ze względu na fakt, iż prawie połowę terenu gminy stanowi Welski Park Krajobrazowy taka żywność cieszyłaby się dużym powodzeniem.

Prognozowany jest rozwój w dziedzinie:

- Usługi agroturystyczne
- Usługi gastronomiczne
- Handel drobny
- Rolnictwo na obrzeżach wsi

Szansą na pozyskanie wsparcia finansowego oraz promocję miejscowości są fundusze strukturalne, o które miejscowość ma szansę się ubiegać.

Nazwa	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Kwota końcowa	Źródło finansowania
Przebudowa drogi gminnej Nowe Grodziczno - Rynek	2,23 km	Poprawa dostępności miejscowości dla mieszkańców, inwestorów i turystów	2009 - 2015	1 990 720,39	Budżet Gminy Fundusze UE
Przebudowa drogi gminnej Nowe Grodziczno - Ostaszewo	1,52 km	Poprawa dostępności miejscowości dla mieszkańców, inwestorów i turystów	2009 - 2015	1 558 470,91	Budżet Gminy Fundusze UE
Budowa boiska sportowego z zapleczem w miejscowości Nowe Grodziczno	1 ob.	Poprawa dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej mieszkańców	2009 - 2015	1 500 000,00	Budżet Gminy Fundusze UE
Budowa kanalizacji sanitarnej		Poprawa dostępności do podstawowych usług dla mieszkańców i ochrona środowiska przyrodniczego	2009 - 2015		Budżet Gminy Fundusze UE
Budowa sieci wodociągowej w Nowym Grodzicznie (Wenecja)		Poprawa dostępności do podstawowych usług dla mieszkańców i ochrona środowiska przyrodniczego	2009 - 2015		Budżet Gminy Fundusze UE
Wykonanie oświetlenia wraz z chodnikiem wzdłuż drogi Nowe Grodziczno-Lorki, w stronę bazy Urzędu Gminy	2,00 km	Poprawa dostępności miejscowości dla mieszkańców, inwestorów i turystów	2009 - 2015		Budżet Gminy Fundusze UE
Budowa placów zabaw w miejscowościach gminy	1 ob.	Poprawa dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej mieszkańców	2009 - 2015		Budżet Gminy Fundusze UE
Stworzenie i aktywizacja Klubów Sportowych		Aktywizacja mieszkańców i rozwój inicjatyw wśród młodzieży	2009 - 2015		Budżet Gminy

Animacja społeczno-kulturalna mieszkańców gminy poprzez zainicjowanie klubów i stowarzyszeń		Aktywizacja mieszkańców i rozwój inicjatyw wśród młodzieży	2009 - 2015		Budżet Gminy
Organizacja imprez sportowych, kulturalnych oraz integracyjnych		Aktywizacja społeczności lokalnej, integracja mieszkańców wsi	2009 - 2015		Budżet Gminy
Przebudowa drogi gminnej na Krakus		Poprawa dostępności miejscowości dla mieszkańców, inwestorów i turystów	2009 - 2015		Budżet Gminy Fundusze UE
Przebudowa drogi gminnej na Wenecje		Poprawa dostępności miejscowości dla mieszkańców, inwestorów i turystów	2009 - 2015		Budżet Gminy Fundusze UE
Przebudowa drogi gminnej w Nowym Grodzicznie		Poprawa dostępności miejscowości dla mieszkańców, inwestorów i turystów	2009 - 2015		Budżet Gminy Fundusze UE